

การสร้างสรรค์พานชั้นหมากเอก

ทีม แสนเสน่ห์ พีเบิร์ท ปารเมศ สังฆคุณ และศิษย์เก่าสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ประยุกต์
รางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี
พันปีหลวง

การประกวดพานชั้นหมากเอก ระดับประชาชนทั่วไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 17

สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์
เมื่อวันศุกร์ ที่ 22 ธันวาคม 2566 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จ.ปทุมธานี

การประดิษฐ์พานชั้นหมากเอก มีการประดับตกแต่งด้วยใบไม้ดอกไม้สิ่งของที่เป็นมงคล มีการ
ประดิษฐ์อย่างประณีตวิจิตรบรรจงสวยงามประดับตกแต่งด้วยดอกไม้มงคล เช่น ดอกรัก ดอกบาน
ไม่รู้โรย ดอกดาวเรือง ดอกพุด ดอกเฟื่องฟ้า ดอกกล้วยไม้ เป็นต้น ใบไม้มงคล เช่น ใบเงิน ใบทอง
ใบนาค ใบแก้ว ใบมะยม เป็นต้น เครื่องมงคล 4 ชนิด ได้แก่ ข้าวตอก ถั่วทอง งาดำ ข้าวเปลือก
เป็นต้น โดยบรรจุในถุงเงิน ถุงทอง และยังมีหมากเจียน พลูจิบ อีกด้วย รูปแบบการจัดพาน
ชั้นหมากเอกเน้นการใช้ประโยชน์และการสื่อความหมายที่เป็นสิริมงคล ความอุดมสมบูรณ์

ส่วนประกอบของพานชั้นหมากเอก

ผู้ประดิษฐ์ศึกษาพานชั้นหมากเอกจากหนังสืองานใบตอง (อาจารย์มณีรัตน์ จันทนะพะสิน, 2525) และนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เครื่องชั้นหมากประกอบด้วย

ชั้นยอด

การพนมพลูจีบ ประกอบด้วยใบแก้ว 9 เรียง ถัดลงมา เรียงใบมะยม 3 เรียง และเรียงใบเงิน ใบทอง ใบนาค นำมาเรียงสลับกันอย่างละใบ 9 เรียง พันด้วยไหมแดง หลังจากนั้นเลือกใบพลูใจเดียวนำมาจีบพลูยาวปิดรอบๆ และพันด้วยไหมแดงอีกครั้ง
หมายเหตุ 1 เรียงมี 3 ใบ

ชั้นเครื่องมงคล

เครื่องมงคล 4 ชนิด ได้แก่ ข้าวตอก ถั่วทอง งาดำ ข้าวเปลือก โดยนำมาบรรจุในถุงผ้าตาตาดเงิน ผ้าตาตาดทอง การใช้ธัญญาพืชมงคลสื่อความหมายถึงความอุดมสมบูรณ์ ความงอกงาม และยังมี การนำเงินใส่ในถุงสื่อถึงเงินงอกเงย ออกดอกออกผล

หมากมีการเจียนแล้วประกอบเป็นผลเช่นเดิมการประดิษฐ์ภาชนะใส่หมากเจียนจากใบตองต้นแบบจากหนังสือดอกไม้สวย (อาจารย์ชุมสาย สอนศิริ, 2534)

ตลับใบลานหกลเหลี่ยม บรรจุเครื่องกินหมาก ได้แก่ สีเสียด ปูนแดง ยาจืด ยาจุน สีผึ้ง

กระถางใบตอง

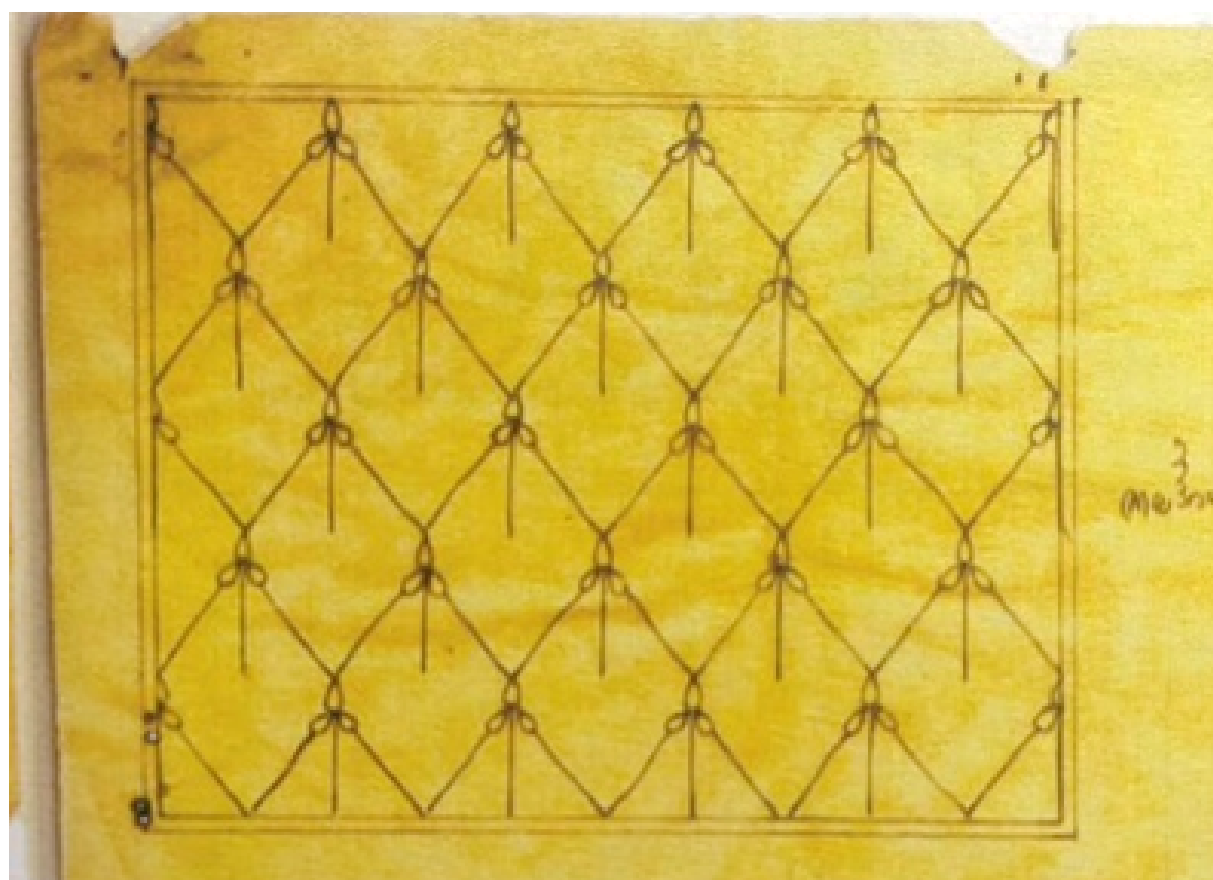
ปากกระถาง 2 ชั้น ชั้นแรกกลีบห้วนกคอกหยัก และชั้นถัดมากลีบห้วนกลายเปีย แต่งกระถางด้วยกลีบดอกบัวสีขาว พับกลีบรังแตนด้วยการไล่เจดสี เย็บแบบกลีบบัว 4 ชั้น

ส่วนตกแต่งพาน

ฐานรองกระถางกลีบบัว รูปทรงแปดเหลี่ยมตกแต่งด้วยกลีบกระพุ้งจากกลีบดอกเฟื่องฟ้า มาลัยชิก กลีบดอกรัก ดอกทัดหูเป็นการเรียงกลีบดอกบานไม่รู้โรย เฟื่องดอกรักและเฟื่องดอกพุด อุบะดอกข่า จากกลีบดอกบัว

ฝาครอบชั้นหมาก

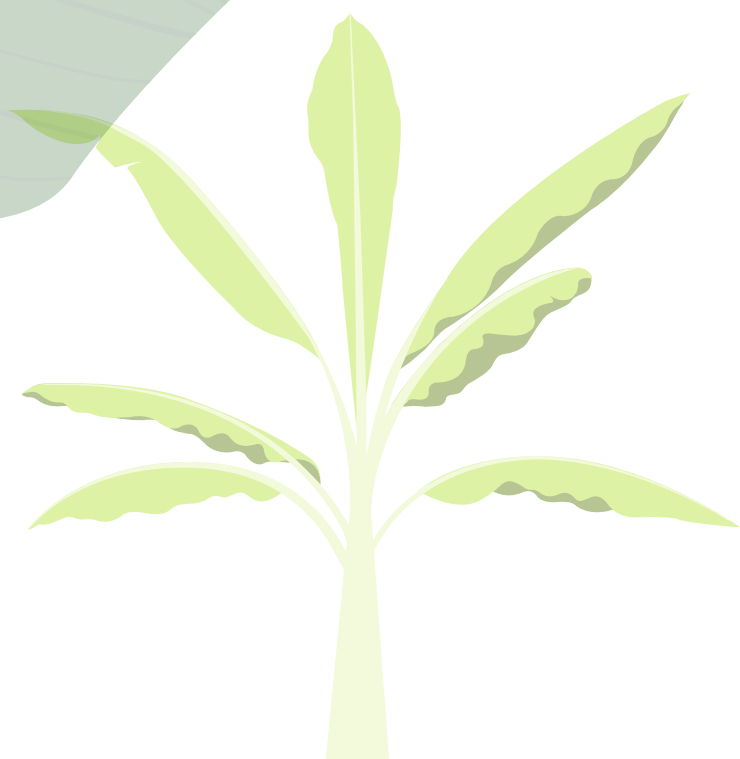
ฝากรวยใบตองกลีบการเวกร้อยตาข่ายลายริ้วฝรั่ง ต้นแบบจากหนังสืออนุสรณ์ งานพระราชทานเพลิงศพ คุณยายฉวีพร พรหมพิชัย (2547) ปากกรวยตกแต่งด้วยแบบกลีบบัว ดอกไม้ไหว และร้อยมาลัยแบบกลีบดอกบัวลายขนมเปียกปูนสอดไส้

ชั้นดอกไม้มงคล

ดอกไม้มงคลที่ใส่ตกแต่งในพานชั้นหมากเอก
 ใช้ดอกไม้ที่มีชื่อมงคล ได้แก่
 ดอกขจรนำมากรองให้มีขนาดใหญ่
 ดอกเฟื่องฟ้านำมามัดเป็นดอกช่อ
 ดอกรักเลือกใช้ดอกรักเป็นช่อ
 ดอกกุหลาบนำมามัดเป็นดอกช่อ
 ดอกดาวเรืองนำกลีบนำมามัดให้มีดอกขนาดเล็ก
 ใบหมากผู้หมากเมียประดับดอกกุหลาบ
 ดอกบานไม่รู้โรยสีชมพู
 ดอกมะลินำมากรองให้มีขนาดใหญ่

ความรู้สึกในการสร้างสรรค์พานชั้นหมากเอก

ปารเมศ กล่าวว่า “การเข้าร่วมประกวดเพราะต้องการให้ตนเองและช่างฝีมือรุ่นพี่ รุ่นน้องทุกๆ คนได้แสดงศักยภาพ เพราะทุกคนมีทักษะความถนัดและความสามารถในตัวเองอยู่แล้ว แต่ต้องมีการจัดการ การวางแผนบุคคล ในการประดิษฐ์สร้างสรรค์ผลงานแต่ละชิ้นให้เหมาะสม ขอให้ทุกคนเชื่อมั่น เราจะประสบความสำเร็จไปด้วยกัน และต้องขอขอบคุณทุกๆ คนที่มีส่วนร่วมในครั้งนี ขาดคนใดคนหนึ่ง งานชิ้นนี้คงไม่สำเร็จสมบูรณ์ ล่วงไปด้วยดีตามแบบที่ตั้งใจ ขอขอบคุณครอบครัวที่ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี ดอกไม้บางชนิดที่หายาก ถูงเงินถูงทองจากพี่ชาย ขอขอบคุณพี่เมอร์เมด พี่ดูดี พี่ราม น้องปิก น้องพิท ทีมแสนเสน่ห์ แม่แรงหลักในการทำงาน และลงสมัคร

ขอบคุณ แม่บัว แม่บาส แม่เอ็ก พนมใบไม้มงคล หมากเจียนพลูจิบ ตลับใบลาน ลงในบัว ลง
 ในเล็บมือนาง กระพุ่มหอมเฟื่องฟ้า ขอบคุณ พี่เตอร์ น้องเอ็ม น้องการ์ตูน น้องๆ บ๊าน
 ประโคนชัย การเวกตรง การเวกโค้ง คอม่่า เฟื่องอุบะ ขอบคุณ พี่เชลล์ พี่ลูกบาส แม่เป็๋อย แม่
 เฟรม เรียงขน ดอกไม้มงคล มัดดอกข่า ตะขามมีขา วึ่งหาถั่วทอง และขอบคุณ พี่น้องชาว
 โซติเวช ศิษย์ปัจจุบัน ศิษย์เก่า มัดพุดทอง และงานจิปาละ ขอบคุณโซติเวชที่ให้สถานที่ ทำให้
 ทุกคนได้มาพบกัน ขอบคุณครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา ขอบคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่ได้
 อำนวยอวยชัยให้ได้ประสบความสำเร็จ ขอบคุณผู้จัดงาน ที่จัดงานให้มีเวทีได้แสดงศักยภาพ”

บรรยากาศการประกวดแข่งขันผลงานวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ “พานขันหมาก” ระดับ
 ประชาชนทั่วไป การประกวดแข่งขันผลงานวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ ในการประชุมวิชาการระดับ
 ชาติ ครั้งที่ 17 ภายใต้หัวข้อ “พลิกฐานคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คหกรรมศาสตร์ สู่อการพัฒนา
 คุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน”(Transforming the creative economy of home economics
 towards sustainable quality of life development) จัดโดยสมาคมคหเศรษฐศาสตร์
 แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2566 ณ หอประชุมราชมงคล
 มทร.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี

ผู้ให้ข้อมูล ปารเมศ สังขคุณ

เรียบเรียงโดย อาจารย์ศักรินทร์ หงส์รัตนาพรกิจ
หัวหน้างานการจัดการความรู้ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

งานการจัดการความรู้ ฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร